

UNIVERSITY
OF TURKU

This is a self-archived – parallel-published version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details. When using please cite the original.

AUTHOR	Hanna Ylöstalo
TITLE	Hyvä numero ja hyvä tarina: kvantifiointi feministisen talousvaikuttamisen käytäntönä
YEAR	2023
DOI	https://doi.org/10.51810/pt.129450
VERSION	Publisher's PDF
CITATION	Ylöstalo, Hanna. 2023. "Hyvä numero ja hyvä tarina: kvantifiointi feministisen talousvaikuttamisen käytäntönä". <i>Politiittinen talous</i> 11 (2). Helsinki:7–42. https://doi.org/10.51810/pt.129450 .
LICENSE	CC BY 4.0

Alkuperäisartikkeli

Hyvä numero ja hyvä tarina: kvantifiointi feministisen talousvaikuttamisen käytäntönä

Hanna Ylöstalo, yhteiskuntatieteiden tohtori, dosentti, sosiologian yliopistonlehtori, yhteiskuntatieteellinen tiedekunta, Turun yliopisto

Abstrakti

Artikkeli tarkastelee kvantifiointia eli numeroiden tuottamista ja käyttöä feministisen talousvaikuttamisen käytäntönä. Kvantifioinnista on tullut keskeinen yhteiskuntaelämää kuvaava ja tuottava käytäntö, ja sillä on keskeinen rooli myös poliittisessa päätöksenteossa. Artikkelitutkimus kvantifiointia feministisessä talouspoliittisessa vaikuttamisessa, joka pyrkii tuomaan sukupuoli- ja tasa-arvonäkökulmia talouspoliittiseen keskusteluun ja päätöksentekoon. Se tarkastelee kvantifiointia episteemisenä hallintana, jolla pyritään muutokseen vaikuttamalla käsityksiin taloudesta ja talouspolitiikasta, käsityksiin ihmisistä talouden ja talouspolitiikana osana sekä arvoihin taloudesta ja talouspolitiikasta. Artikkelit osoittaa kvantifioinnin käytäntöjen jännitteisyyden feministisessä talousvaikuttamisessa: kvantifiointi tekee näkyväksi sukupuolittuneita talouden ja yhteiskunnan suhteita mutta suuntaa politiikkaa mitattavuuden logiikan mukaisesti; se lisää joidenkin feminististen äänten kuuluvuutta mutta vahvistaa asiantuntijavaltaa politiikassa; se tuo tunteet ja arvot talouspoliittiseen keskusteluun mutta jättää arvot tiedon tuottamisen taustalla keskustelujen ulkokehälle.

Avainsanat: episteeminen hallinta, kvantifiointi, sukupuolittietoinen budjetointi, tasa-arvopolitiikka, tieto
<https://doi.org/10.51810/pt.129450>

Johdanto

Tässä artikkelissa tarkastelen *kvantifointia* eli numeroiden tuottamista ja käyttöä feministisen talousvaikuttamisen käytäntönä. Tieteellisestä tiedosta ja asiantuntijuudesta on osana laajempaa valtion ja politiikan muutosta tullut tärkeitä poliittisen toiminnan ja vaikuttamisen muotoja niin Suomessa kuin kansainvälisestikin. Vaikka tiedolla hallinta ei ole uutta, on tiedolla aivan erityinen rooli nykymuotoisessa poliittisessa päätöksenteossa ja tehostetussa julkishallinnossa, joita luonnehtivat esimerkiksi tietoon perustuva päätöksenteko, teknokraattisuus, uusi julkisjohtaminen sekä asiantuntijoiden merkittävä rooli politiikassa (esim. Esmark 2020; Kuusela ja Ylönen 2013; Triantafillou 2017; Yliaska 2014). Poliitiikassa kuitenkin kaikella tiedolla ei ole samantilaista painoarvoa, minkä vuoksi keskityn artikkelissa kvantifointiin erityisenä tiedonmuodostuksen ja vaikuttamisen käytäntönä. Paitsi että kvantifoinnista on tullut keskeinen yhteiskuntaelämää kuvaava ja tuottava käytäntö, sillä on keskeinen rooli myös yllä kuvatuissa valtion ja politiikan muutoksissa (Porter 1995; Rose 1991).

Kohdistan katseeni tietoon perustuvaan feministiseen talousvaikuttamiseen Suomessa ja ulkomailla. Tällä tarkoitan toiminnan ja vaikuttamisen tapoja talouden alueella, joita yhdistää vallitsevien taloutta koskevia järkeilyjen ja käytäntöjen haastaminen sukupuoli- ja tasa-arvonäkökulmista tiedon avulla. Rajaan tarkasteluni valtion talouspolitiikkaan kohdistuvaan vaikuttamiseen, vaikka feministinen talousvaikuttaminen ei rajoitu siihen. Tavoitteeni on kuvata tiedon, politiikan ja feministisen vaikuttamisen suhteita pikemmin kuin feminististä talousvaikuttamista sinänsä. Tässä kapeammassakaan merkityksessä feministinen talousvaikuttaminen ei ole vakiintunut tai yhtenäinen liike. Sen toimijoita, kuten tutkijoita, feministisiä poliitikkoja, tasa-arvoviranomaisia, kansalaisjärjestötoimijoita ja ruohonjuuritason vaikuttajia, yhdistää kuitenkin esimerkiksi talouden ja talouspolitiikan tarkastelu sukupuolittuneena järjestyksenä sekä pyrkimys kohti tasa-arvoisempaa sekä sosiaalisesti ja usein myös ekologisesti kestävämpää talouspolitiikkaa.

Osana yllä mainittuja valtion ja politiikan muutoksia myös feministiset ja tasa-arvopoliittiset toimijat ovat alkaneet perustella ja edistää tavoitteitaan tiedon avulla. Feminististä tiedolla ja asiantuntijuudella vaikuttamista on tutkittu melko paljon etenkin viimeisen kymmenen vuoden aikana (esim.

Bustelo ym. 2016; Hoard 2015; Elomäki ym. 2019; Ylöstalo 2020; Ylöstalo ja Lamberg 2022; Lamberg ym. 2023; Kunz ja Prügl 2019). Artikkelissani pohjaan tälle tutkimukselle mutta keskityn erityiseen tiedolla vaikuttamisen käytäntöön: kvantifiointiin. Kvantifioinnista on tullut viime vuosikymmeninä keskeinen yhteiskunnallista elämää kuvaava ja tuottava käytäntö (esim. Beer 2016; Espeland ja Stevens 2008; Mau 2019; Merry 2016; Porter 1995). Erilaiset mittaamisen, laskennan ja luokittelun käytännöt ulottuvat nykyään kaikille elämänalueille harrastuksista koulutukseen, terveyteen, työelämään, politiikkaan, journalismiin ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Poliittisen vaikuttamisen käytäntönä kvantifiointi on, Sally Merry'n (2016, 1) sanoin ”viettelevää”: sen poliittinen voima perustuu paradoksaalisesti lupaukseen täsmällisestä, helposti vertailtavasta ja ennen kaikkea arvovapaasta tiedosta, joka legitimoii poliittisia pyrkimyksiä tarjoamalla niille tieteellistä auktoriteettia. Artikkelissa lähestyn kvantifiointia niin kutsutun kvantifioinnin sosiologian (ks. Espeland ja Stevens 2008; Mennicken ja Espeland 2019) jalanjäljissä sosiaalisena käytäntönä, joka paitsi kuvaa myös tuottaa sosiaalista todellisuutta. Tarkastelen kvantifiointia feministisen talousvaikuttamisen kontekstissa tuoden esiin jännitteitä ja erityispiirteitä.

Lähestyn kvantifiointia feministisen talousvaikuttamisen käytäntönä *episteemisen hallinnan* käsitteen avulla. Episteeminen hallinta viittaa tiedolla hallintaan, vaikuttamiseen suuntaamalla ihmisten käsitystä todellisuudesta ja sen luonteesta (Alasuutari ja Qadir 2019). Episteemisen hallinnan näkökulmasta kvantifiointi voidaan ymmärtää käytäntönä, jolla pyritään vaikuttamaan taloutta ja talouspolitiikkaa koskeviin arvoihin sekä käsityksiin niin taloudesta ja talouspolitiikasta kuin ihmisistä talouden ja talouspolitiikan osana (ks. Alasuutari ja Qadir 2019). Episteeminen hallinta on yleisluontoinen kehikko, jota käytän lähinnä aineiston jäsentämiseen. Analyysi ja siitä syntyvät tulokset tapahtuvat vuoropuhelussa aineiston, kvantifioinnista käydyn tiedonsosiologisen keskustelun sekä feministisen tietoa ja asiantuntijuutta politiikassa käsittelevän keskustelun kanssa.

Artikkelini pohjaa kahteen haastatteluaineistoon: suomalaisten ja kansainvälisten feminististen talousvaikuttajien haastatteluihin (N = 29) sekä suomalaisten valtionhallinnon viranomaisten ja poliitikkojen haastatteluihin (N = 22). Näistä ensimmäisen aineiston haastateltavista useimpia haastateltiin toimijoina, jotka osallistuivat taloutta ja/tai talouspolitiikkaa koskevaan feministiseen

yhteiskunnalliseen keskusteluun ja pyrkivät vaikuttamaan siihen, kun taas toisen aineiston haastateltavia haastateltiin osana sukupuolittietoisen budjetoinnin kehittämishanketta Suomen valtionhallinnossa. Osa jälkimmäisen ryhmän haastatelluista pyrki edistämään sukupuolittietoista budjetointia, kun taas osa osallistui haastatteluihin siksi, että heillä oli jokin keskeinen rooli valtion talousarvioprosessissa – toisin sanoen he eivät välttämättä identifioitu feministeiksi tai pyri aktiivisesti edistämään feministisiä tavoitteita. Olen erotanut nämä aineistokokonaisuudet tekstissä ja käytän jälkimmäistä aineistoa kuvaamaan pikemmin feministisen talousvaikuttamisen ehtoja nykymuotoisessa politiikassa kuin vaikuttamista sinänsä. Aineisto ja sitä koskevat rajaukset on kuvattu tarkemmin luvussa ”Aineisto ja menetelmät”.

Tutkimuskysymykseni ovat: 1) miten feministisessä talousvaikuttamisessa käytetään kvantifiointia vaikuttamisen keinona sekä 2) millaisia seurauksia kvantifioinnin käytäntöihin tukeutumisesta on feministiselle talousvaikuttamiselle? Tavoitteeni on lisätä ymmärrystä paitsi feministisestä talousvaikuttamisesta ja transformatiivisen tiedon ja politiikan mahdollisuuksista myös laajemmin tiedon ja erityisesti kvantifioinnin rooleista (talous)poliittisessa päätöksenteossa. Artikkelissa väitän, että kvantifioinnissa feministisen talousvaikuttamisen käytäntönä on kyse erityisestä tiedon ja tietämisen käytännöstä, jolla on moninaisia, ristiriitaisia seurauksia: se tekee näkyväksi sukupuolittuneita talouden ja yhteiskunnan suhteita mutta suuntaa politiikkaa mitattavuuden logiikan mukaisesti; se lisää joidenkin feminististen äänten kuuluvuutta mutta vahvistaa asiantuntijavaltaa politiikassa; se tuo tunteet ja arvot talouspoliittiseen keskusteluun mutta jättää arvot tiedon tuottamisen taustalla keskustelujen ulkokehälle. Feministisen kvantifioinnin erityispiirre on, että se ei vain pelkistä ominaisuuksia numeroiksi vaan toimii myös päinvastoin tuomalla arkisen, kokemuksellisen ja ruumiillisen mukaan numeroihin. Näillä kaikilla tiedon tuottamisen käytännöillä on tärkeä rooli myös talouspolitiikan jatkuvuuksissa ja muutoksissa.

Artikkeli rakentuu seuraavasti. Kuvaan aluksi feministisen talousvaikuttamisen ja tasa-arvopolitiikan kontekstin (tasa-arvo)politiikan uusliberalisoitumista käsittelevien keskustelujen kautta. Sitten esittelen kvantifioinnin sosiologian sekä episteemisen hallinnan keskusteluja ja niiden soveltamista omassa artikkelissani. Tätä seuraa aineiston ja menetelmän kuvaus. Analyysin olen jaotellut episteemisen hallinnan analytiikkaa seuraten kolmeen osaan:

käsityksiin taloudesta ja talouspolitiikasta, käsityksiin ihmisistä talouden ja talouspolitiikana osana sekä taloutta ja talouspolitiikkaa koskeviin arvoihin. Lopuksi pohdin kvantifointia ja tietoon perustuvan transformatiivisen feministisen politiikan mahdollisuuksia.

Feministinen talousvaikuttaminen ja tasa-arvopolitiikka uusliberaalin hallinnan ja tietoon perustuvan päätöksenteon kontekstissa

Koska tarkastelen valtion talouspolitiikkaan suuntautuvaa feminististä talousvaikuttamista, asetan sen ensinnäkin osaksi valtion ja politiikan muutoksia, joita on niin suomalaisessa kuin kansainvälisessä tutkimuksessa luonnehdittu (tasa-arvo)politiikan uusliberalisoitumiseksi. Uusliberalisoituminen viittaa sekä poliittisen järjestyksen tapaan että erilaisiin konkreettisiin politiikka- ja reformeihin, joille keskeistä on markkinataloutta ja liiketoimintaa koskevien arvojen, toimintamallien, käytäntöjen ja mittarien leviäminen kaikille elämäntilanteille (esim. Brown 2015). Niihin lukeutuvat myös feminismi ja tasa-arvopolitiikka, joiden on sanottu alkaneen enenevästi mukailla uusliberaalin hallinnan käytäntöjä, vaikka niiden piirissä on esitetty myös laajaa kritiikkiä näitä käytäntöjä kohtaan (esim. Prügl 2015).

Uusliberalisoituminen viittaa myös markkinalogiikkaa mukailevaan, yritysmaailman käytännöistä ammentavaan hallintatyyliin, joka on tulos- ja ohjelmaohjattu, projektimainen, monitoroitu ja evaluoitu sekä tehokkuuteen pyrkivä (Prügl 2011). Näiden käytäntöjen ja tyylin on sanottu luonnehtivan myös tasa-arvopolitiikkaa, jossa tasa-arvoa edistetään ja mitataan julkishallinnon sisällä, sen omilla välineillä. Sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisen, sukupuolivaikutusten arvioinnin ja sukupuolitietoisien budjetoinnin kaltaiset hallinnon työkalut, joilla sukupuoli- ja tasa-arvonäkökulma sisällytetään poliittisiin prosesseihin ja uudistuksiin, ovat saaneet keskeisen sijan tasa-arvopolitiikan keinovalikoimassa (Elomäki ja Ylöstalo 2021a; Elomäki ym. 2023). Samalla hallinnon sisäisten prosessien seurannasta ja sitä kuvaavista indikaattoreista on tullut keskeinen osa tasa-arvopolitiikan tietopohjaa (emt.; ks. myös Porter 1995).

Toinen tämän artikkelin kannalta keskeinen konteksti on tietoon perustuva päätöksenteko, joka kytkeytyy uusliberaaliin hallintaan. Sitä on kutsuttu myös

näyttöperustaiseksi politiikaksi, sillä sen juuret ovat terveyden ja lääketieteen tutkimuksessa ja niiden tavassa hyödyntää kokeellisten asetelmien ja laajojen tutkimusaineistojen avulla tuotettua näyttöä syy-yhteyksistä (Triantafillou 2017; Ylönen ym. 2020). Vaikka ajatus tieteellisellä tiedolla johdetusta poliittisesta päätöksenteosta ei ole uusi, on tietoon perustuvan päätöksenteon ideaali vahvistunut merkittävästi 1990-luvulta lähtien uuden julkisjohtamisen oppien vakiintumisen myötä, kun uusia tehokkuuden ja tuottavuuden mittareita on tuotu julkishallintoon (Eräsaari 2011). Samanaikaisesti konsulttivetoinen tiedontuotanto politiikan eri alueilla on vahvistunut, mikä on tarkoittanut tiedontuotannon siirtämistä yhä enemmän politiikan ja hallinnon ulkopuolisille toimijoille (Kuusela ja Ylönen 2013).

Politiikassa tietoon perustuva päätöksenteko pohjautuu periaatteessa ajatukseseen, että päätösten tulee perustua parhaaseen mahdolliseen saatavilla olevaan tutkittuun tietoon. Käytännössä tietoon perustuvaan päätöksentekoon on kuitenkin vakiintunut omanlaisensa ”evidenssihierarkia”, jossa tietyt tiedon muodot ja tiedontuotannon menetelmät saavat enemmän painoarvoa kuin toiset (Triantafillou 2017). Vakuuttava näyttö samastetaan politiikassa usein empiirisesti todennettavaan kvantitatiiviseen havainnointiin (Ylönen ym. 2020). Tämä on lisännyt kvantifoinnin merkitystä politiikassa sekä synnyttänyt yhä uusia mittaamisen ja laskemisen menetelmiä julkishallinnon ja sen liepeillä toimivien tutkijoiden, konsulttien ja asiantuntijoiden käyttöön.

Tietoon perustuvan päätöksenteon vahvistumisen myötä myös tasa-arvopolitiikan toimijat ovat alkaneet perustella tavoitteitaan yhä useammin politiikan tarpeisiin mukautetun tiedon ja asiantuntijuuden avulla. Tällaista toiminnan tyyliä on tutkimuksessa nimitetty tasa-arvoasiantuntijuudeksi (Kunz ja Prügl 2019) ja tasa-arvopolitiikan professionalistumiseksi (Ylöstalo ja Lamberg 2022), joilla viitataan erikoistuneen, hyvän hallinnon käytäntöihin mukautuneen tasa-arvoa koskevan tiedon ja välineiden omaksumiseen ja käyttöön tasa-arvopolitiittisten tavoitteiden edistämiseksi. Tasa-arvoasiantuntijuus ja professionalistuminen on liitetty myös tasa-arvopolitiikan markkinaistumiseen, jossa politiikan käytäntöihin mukautuneesta tiedosta ja asiantuntijuudesta on tullut tärkeitä kilpailuvaltteja julkisrahoitteisten tasa-arvohankkeiden markkinoilla (Brunila 2009). Näin uusliberaali hallinta ja tietoon perustuva päätöksenteko kietoutuvat yhteen.

Tasa-arvopolitiikan uusliberalisoitumista tai tietoon perustuvia tasa-arvopolitiikan käytäntöjä ei silti tule tulkita vain mukautumiseksi uusliberaalin hallinnan tyyliin, vaan ne voidaan ymmärtää myös osana tasa-arvopolitiikan jatkuvia kamppailuja. Perinteisiä sukupuolirooleja ylläpitävä ja niihin liittyvän eriarvoisuuden sivuuttava arvokonservatismi sekä avoimen antifeministinen oikeistopopulismi ovat esimerkkejä Suomessakin keskeisistä tasa-arvopolitiikan vastavoimista (Ylöstalo 2022; Palonen ja Saresma 2017). Suomalaisessa poliittisessa kulttuurissa on myös ollut tyypillistä puhua jo toteutuneesta tasa-arvosta, mikä murentaa aktiivisten tasa-arvon edistämistoimien legitimitettä (Julkunen 2010). Mukautuminen politiikan tekemisen käytäntöihin on tarjonnut feministeille toiminnan mahdollisuuksia, vaikkakin olemassa olevissa institutionaalisissa puitteissa. Feminististä vaikuttamista uusliberaalin hallinnan puitteissa onkin luonnehdittu mukautumisen ohella tai sijaan myös ”pragmattiseksi kumouksellisuudeksi”, jossa taloudellis-poliittisia valtarakenteita haastetaan niiden sisältä, niiden omilla välineillä (Lamberg ym. 2023).

Kvantifointi sosiaalisena käytäntönä

Olen kiinnostunut etenkin kvantifoinnin käytännöistä feministisessä talousvaikuttamisessa ja tarkastelen sitä kvantifoinnin sosiologian sekä episteemisen hallinnan viitekehyksissä. Kvantifoinnin sosiologia tarkastelee kvantifointia sosiaalisena käytäntönä, joka paitsi kuvaa myös tuottaa sosiaalista todellisuutta ja suhdettamme siihen (Beer 2016; Espeland ja Stevens 2008; Mau 2019; Mennicken ja Espeland 2019). Kvantifoinnin sosiologian kohteena ei siis ole numeroiden oikeellisuus tai tarkkuus vaan niiden kyky ja tapa muokata todellisuutta mittaamisen ja laskemisen logiikan mukaisesti. Lähtökohtana on numeroiden keskeisyys jälkimoderneissa yhteiskunnissa ja niiden hallinnassa: numerot ikään kuin pakenevat alkuperäisistä laskemisen käytännöistä ja niitä käytetään esimerkiksi sen määrittelyyn, miten asioiden tulisi olla (Piattoeva ja Boden 2020; Mau 2019). Tuore esimerkki paenneesta numerosta on valtiovarainministeriön laskelma julkisen talouden kestävyysvajeesta (ks. Valtiovarainministeriö 2022), joka sai määrävän aseman sekä eduskuntavaalien talouspoliittisissa keskusteluissa että vaaleja seuraavissa hallitusneuvotteluissa.

Kvantifioinnin sosiologiaa mukailleen ymmärrän numeroiden tuottamisen ja käytön feministisessä talousvaikuttamisessa paitsi sosiaalisena myös vallan ja hallinnan käytäntönä, joka on rakentunut tiiviisti osaksi (tasa-arvo)politiikan uusliberaalia hallintaa ja myös tietoon perustuvaa päätöksentekoa. Kvantifioinnin valta perustuu kykyyn muokata sosiaalista todellisuutta. Usein kvantifiointi pitää sisällään luokitteluja, joiden avulla asioita voidaan mitata ja vertailla (Espeland ja Sauder 2007). Luokittelu tuottaa väestöryhmiä ja identiteettejä kategorisoimalla ihmisiä laskettaviksi ryhmiiksi joidenkin ominaisuuksien mukaan (Hacking 1999), vaikkapa kahteen sukupuoleen. Luokittelulla voi olla normatiivinen ja kontrolloiva tai hierarkkisoiva ulottuvuus (Rose 1991). Esimerkiksi ”työtön”, ”ylipainoinen” tai ”S2-oppilas” eivät ole neutraaleja kategorioita vaan kantavat mukanaan stigmatisoivia kulttuurisia merkityksiä, ja niillä voi olla myös konkreettisia, julkiseen vallankäyttöön liittyviä seurauksia. Kvantifiointi muokkaa maailmaa myös muuttamalla toiminnan luonnetta mittaamisen logiikan mukaiseksi. Esimerkiksi tasa-arvopolitiikkaa arvioidaan hankalasti mitattavien yhteiskunnallisten vaikutusten sijaan monitoroimalla hallinnon sisäisiä prosesseja (Elomäki ym. 2023). Tämän voi ajatella myötävaikuttaneen tasa-arvopolitiikan byrokratisoitumiseen eli suuntautumiseen kohti hallinnon kehittämistä sen omin välinein (Rönblom ym. 2017). Merry (2016, 378) sanoin: ”organisaation mittausjärjestelmä päättyy vahvistamaan sen oman ongelmanratkaisun viisautta” (suomennos kirjoittajan).

Kvantifioinnin valta rakentuu sen erityiselle asemalle tiedon muotona. Numeroihin on tarttunut mielikuva neutraalista ja objektiivisesta, matemaattisen tarkasta tiedosta (Rose 1991). Kvantifiointi näyttää kuvailevan ilmiöitä sellaisina kuin ne ovat, vastustaen teoreettisia ja tulkinnallisia vinoumia (Merry 2011, 89). Tämä on tietysti harhaa: kuten kaikki tieto, myös kvantifiointi pitää sisällään erilaisiin teoreettisiin ja empiirisiin tutkimusperinteisiin liittyviä oletuksia siitä, miten todellisuus ymmärretään, mitä tulisi laskea ja miten. Muun muassa feministiset tutkijat ovat huomauttaneet ihmisiä koskevan aineistonkeruun käytäntöjen sisältävän usein vinoumia, jotka voivat syventää yhteiskunnallista eriarvoisuutta. Väestöä kuvaavaa aineistoa voidaan esimerkiksi kerätä keskittyen valkoisiin ja hyväosaisiin. (D’Ignazio ja Klein 2020.) Yhteiskunnallisten ongelmien kuvaamista mittaamisen ja laskemisen käytännöin on kritisoitu myös siitä, että muutettaessa

monimutkaiset yhteiskunnalliset ongelmat yksinkertaisiksi tunnusluvuiksi on vaarana niiden kompleksisuuden katoaminen (Merry 2016).

Kvantifoinnin valta kytkeytyy politiikassa uusliberaaliin hallintaan sekä sille likeiseen teknokraattiseen hallintaan. Näitä talous- ja liike-elämästä juontuvia poliittisen hallinnan käytäntöjä luonnehtii politiikan ymmärtäminen tiedolla johdetuksi käytännölliseksi ongelmanratkaisuksi (Esmark 2020). Kvantifointi sopii teknokraattiseen hallintaan, sillä se näyttää tarjoavan vertailukelpoista tietoa politiikkaan sopivien indikaattorien muodossa sotkeutumatta politiikan ideologisiin kamppailuihin (Rose 1991; Triantafillou 2017). Tasa-arvopolitiikassa politiikkatoimien vaikutusarvioinnit (sukupuolivaikutusten ohella etenkin tulonjako- ja työllisyysvaikutukset sekä vaikutukset julkiseen talouteen), tasa-arvotilastot (kuten tiedot naisten ja miesten koulutuksesta, työllisyydestä ja eri ammatteihin sijoittumisesta) sekä tasa-arvoasenteita mittaavat tutkimukset (kuten tasa-arvobarometri) ovat vain muutamia esimerkkejä kvantifoinnin käytännöistä, joihin tasa-arvopolitiikka nojaa ja joista se hakee sekä tietoa että legitimitettä. Tällaiset indikaattorit eivät kuitenkaan ole neutraaleja vaan sisältävät monenlaisia poliittisia tavoitteita ja niihin kytkeytyviä neuvotteluja siitä, mitä tulisi laskea ja miten. Esimerkiksi sukupuolitunneen väkivallan tilastoinnissa kysymykset siitä, millaiset teot luokitellaan väkivallaksi ovat jatkuvien poliittisten kamppailujen kohde (Merry 2011; 2016).

Kvantifoinnin ymmärtäminen vallan käytännöksi ei tarkoita, että se olisi luonteeltaan automaattisesti olemassa olevia valtasuhteita säilyttävää. Kvantifoinnilla on tärkeä rooli poliittisessa aktivismissa, yhteiskunnallisissa liikkeissä ja protesteissa, sillä se voi tehdä näkyväksi yhteiskunnallisessa keskustelussa ja politiikassa muutoin piiloon jääviä yhteiskunnallisia ongelmia (Mennicken ja Espeland 2019; Merry 2016). Esimerkiksi tasa-arvopolitiikassa kvantifoinnilla on monia tärkeitä tehtäviä. Erilaiset tasa-arvoa koskevat indikaattorit tekevät näkyväksi epätasa-arvon muotoja ja niiden laajuutta yhteiskunnassa, kuten palkkaepätasa-arvoa tai perhevapaiden sukupuolitunutta jakautumista. Kvantifoinnin keinoin voidaan tehdä näkyväksi myös ilmiöitä, jotka piilottelevat julkiselta katseelta, kuten lähisuhdeväkivaltaa ja seksuaalista hyväksikäyttöä (Merry 2016). Kvantifoinnin avulla voi myös osoittaa politiikan sukupuolivaikutuksia – myös silloin, kun politiikka ei ole ilmeisellä tavalla tasa-arvopolitiittista. Esimerkiksi sukupuoli- ja tasa-arvonäkökulmainen analyysi Suomessa yrityksille suunnattujen koronatukien jakautumisesta osoitti, että

etenkin kriisin alkuvaiheessa koronatoimet syvensivät sukupuolten taloudellista epätasa-arvoa suuntaamalla koronatukia miesenemmistöisille aloille tai tasa-aloille, vaikka naisenemmistöiset alat kärsivät koronatoimista eniten (Elomäki ym. 2022).

Siinä missä kvantifoinnin sosiologia auttaa ymmärtämään kvantifointia sosiaalisena ja vallan käytäntönä, avaa episteemisen hallinnan käsite laajempia tiedon ja vaikuttamisen suhteita sekä tarjoaa analyttisen linssin niiden tarkasteluun. Episteeminen hallinta viittaa käsitteenä vallan käytäntöön, joka pyrkii vakiinnuttamaan tietynlaiset käsitykset maailmasta tai käsillä olevasta tilanteesta, siihen liittyvistä toimijoista sekä siihen liittyvistä arvoista. Episteeminen hallinta ei ole välttämättä tarkoituksellista (joskin se voi olla), vaan se tapahtuu osana tiedon tuottamisen, käyttämisen ja levittämisen rutiininomaisia käytäntöjä. (Alasuutari ja Qadir 2019.) Yhdistäessäni episteemisen hallinnan kvantifoinnin sosiologiaan tarkastelen siis sitä, miten feministinen talousvaikuttaminen pyrkii kvantifoidun tiedon avulla vaikuttamaan käsityksiin taloudesta ja talouspolitiikasta sekä ihmisistä talouden ja talouspolitiikan osana ja arvoihin taloudesta ja talouspolitiikasta.

Aineisto ja menetelmät

Käytän analyysissä kahta haastatteluaineistoa, jotka on kerätty vuosina 2017–2018 ja 2021–2022. Ensimmäinen haastatteluaineisto kerättiin vuosina 2021–2022 Koneen Säätiön rahoittamassa Tasa-arvoa taloustietoon, feminismiä finanssipolitiikkaan (FEMTIE) -tutkimushankkeessa, jossa tutkitaan feminististä talousvaikuttamista Suomessa ja kansainvälisesti, etenkin tiedon ja asiantuntijuuden roolia vaikuttamisessa¹. Haastateltavia on 29, ja he ovat tutkijoita, poliitikkoja, järjestötoimijoita, toimittajia ja muita vaikuttajia (esimerkiksi sosiaalisen median vaikuttajia). Koska haastatteluja on paljon, en ole listannut kaikkia haastateltavia artikkelin loppuun vaan ainoastaan ne, joita olen siteerannut artikkelissa. Haastateltavat pyrkivät tavalla tai toisella haastamaan valtavirtaista talousajattelua ja -politiikkaa sekä tarjoamaan sille kriittisiä vaihtoehtoja. Valtaosa haastateltavista identifioituu feministeiksi ja pyrkii tuomaan sukupuoli- ja tasa-arvonäkökulmia talouteen ja talouspolitiikkaan. Suomalaiset haastateltavat (17 haastateltavaa) ovat sekalainen joukko

edellä mainittuja toimijoita, mutta kansainväliset haastateltavat (12 haastateltavaa) ovat pääasiassa feministisiä taloustieteilijöitä, tutkijoita ja asiantuntijoita, jotka pyrkivät lisäämään tietoa talouspolitiikan sukupuolivaikutuksista tai laajemmin talouden ja yhteiskunnan sukupuolittuneista suhteista, vaikuttamaan feministisen tiedon avulla talouspolitiikkaan sekä levittämään tietoa ja tiedon tuottamisen käytäntöjä muille feministisestä talousvaikuttamisesta kiinnostuneille. Nämä haastattelut toimivat artikkelini primääriaineistona, ja niiden avulla kuvaan feminististä talousvaikuttamista. Olen merkinnyt tämän aineiston haastattelut lyhenteellä FT (feministinen talousvaikuttaminen).

Toinen haastatteluaineisto kerättiin vuosina 2017–2018 Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan rahoittamassa Tasa-arvoa talousarvioon -tutkimushankkeessa, jossa kartoitettiin sukupuolitietoisen budjetoinnin käytäntöjä Suomessa sekä kehitettiin sukupuolitietoisen budjetoinnin prosesseja ja menetelmiä². Haastateltavia on 22, ja he ovat valtionhallinnon viranomaisia (pääasiassa talousarvioprosessissa mukana olevia viranomaisia sekä muutamia tasa-arvoviranomaisia) sekä sukupuolitietoista budjetoinnista kiinnostuneita poliitikkoja. Nämä haastateltavat eivät pääsääntöisesti ole feministisiä talousvaikuttajia, vaikka muutama haastateltavista pyrkikin enemmän tai vähemmän aktiivisesti edistämään sukupuolitietoista budjetointia Suomessa, eikä heitä haastateltu tässä roolissa. Moni haastateltavista työskentelee esimerkiksi budjetin valmistelun kanssa, eikä heillä ole sukupuolitietoiseen budjetointiin henkilökohtaista intressiä. Käytän näitä haastatteluja sekundääriaineistona kuvaamaan pikemmin feministisen talousvaikuttamisen ehtoja nykymuotoisessa politiikassa kuin talousvaikuttamista sinänsä. Otin aineiston mukaan taustoittamaan sitä, miksi kvantifoidulla tiedolla on niin tärkeä rooli feministisessä talousvaikuttamisessa, sillä haastateltavat ovat keskeisiä talouspolitiikan toimijoita Suomessa. Näin ollen heidän haastattelunsa auttavat asettamaan feministisen talousvaikuttamisen poliittiseen kontekstiin. Olen merkinnyt tämän aineiston haastattelut lyhenteellä SB (sukupuolitietoinen budjetointi).

Haastatteluissa olen kiinnostunut feministiseksi talousvaikuttamiseksi kutsumastani ilmiöstä, jonka määrittelen johdannossa talouden alueella tapahtuviksi toiminnan ja vaikuttamisen tavoiksi, joita yhdistää vallitsevien taloutta koskevia järkeilyjen ja käytäntöjen haastaminen sukupuoli- ja tasa-arvönäkökulmista, tiedon avulla. Nimeän feministiseksi toiminnan, en henkilöitä. Kuten todettu, moni haastateltavista identifioituu feministeiksi, mutta se ei ole

feministisen toiminnan edellytys. Lisäksi määritelmäni kattaa toiminnan, joka ei edellytä pyrkimystä vaikuttaa, vaan taloutta koskevia käytäntöjä voidaan haastaa sukupuolinäkökulmasta myös esimerkiksi siksi, että se kuuluu omiin työtehtäviin. Feministinen talousvaikuttaminen toisin sanoen kuvaa toimintaa, ei toimijoita tai heidän intentioitaan.

Kuten edellä käy ilmi, molemmat haastatteluaineistot on kerätty muuta tarkoitusta kuin tätä artikkelia varten. Kvantifointi oli kuitenkin teema, joka haastatteluissa toistui ja jonka haastateltavat nostivat usein spontaanisti esiin, mikä sai minut kiinnostumaan aineistosta myös tästä näkökulmasta. Kaikki tässä mainitut haastateltavat vähintään mainitsivat numerot tai mittaamisen haastatteluissa, mutta koska niistä ei kysytty erikseen, osa haastateltavista mainitsi ne ohimennen, kun taas osa puhui niistä hyvin paljon. Olen rajannut tarkasteluni vain kvantifointia eli numeroita, mittaamista ja laskemista koskeviin kohtiin haastatteluissa. Analyysissäni keskityinkin siihen, mitä haastateltavat sanovat kvantifoinnista, kvantifoidusta tiedosta ja niiden roolista feministisessä talousvaikuttamisessa sekä nykymuotoisessa politiikassa laajemmin. Aineisto ei tyhjene näihin näkökulmiin vaan feministinen talousvaikuttaminen on paljon muutakin kuin kvantifointia. Olen tarkastellut näitä aineistoja muista näkökulmista toisissa tietoon perustuvaa feminististä talousvaikuttamista tarkastelevissa julkaisuissani (esim. Ylöstalo 2020; Ylöstalo ja Lamberg 2022; Lamberg ym. 2023).

Etenkin monen kansainvälisen haastateltavan feministinen talousvaikuttaminen liittyy joko suoraan tai välillisesti sukupuolitietoiseen budjetointiin. Se on tietoon ja asiantuntijuuteen perustuva tasa-arvopolitiikan strategia, joka tuo sukupuoli- ja tasa-arvonäkökulman talouspolitiikkaan ja talousarvioprosessiin. Se tavoittelee julkisten menojen ja tulojen kohdentumista tasa-arvoa edistävällä tavalla tuomalla sukupuolinäkökulman mukaan valtion ja kuntien talousarvioon ja talouspolitiikkaan. Menetelmän juuret ovat talouspolitiikan ja talousarvioprosessien feministisessä kritiikissä (O'Hagan ja Klatzer 2018). Etenkin globaalien talouskriisien sukupuolivaikutusten analyysit, jotka ovat osoittaneet talouskuripolitiikan syventäneet sukupuolittunutta ja rodullistunutta taloudellista eriarvoisuutta, ovat saaneet näkyvyyttä ja poliittista painoarvoa ja ovat johtaneet sukupuolitietoisen budjetoinnin kehittämiseen eri kansallisissa konteksteissa, myös Suomessa (Elomäki ja Ylöstalo 2021b; O'Hagan ja Klatzer 2018; Pearson ja Elson 2015). Sukupuolitietoinen

budjetointi onkin kehittynyt tiedontuotannosta ja kritiikistä konkreettisiksi käytännöiksi, jotka yhdistävät talouspolitiikan ja talousarvioprosessin tasa-arvopoliittisiin tavoitteisiin. Suomessa sukupuolitietoista budjetointia on tehty jo yli kymmenen vuoden ajan, mutta käsite on noussut laajempaan poliittiseen keskusteluun vasta 2010-luvun puolivälin jälkeen (Elomäki ja Ylöstalo 2021b).

Analysoin haastattelut laadullisen teoriaohjaavan sisällönanalyysin keinoin, jossa analyysiä ohjaavat sekä teoria että aineisto. Havainnot tuotetaan aineistosta ennalta valitun teorian, tässä tapauksessa episteemisen hallinnan viitekehyksen, ohjaamana (ks. Tuomi ja Sarajärvi 2018). Aloitin analyysin etsimällä aineistosta kvantifointiin liittyviä kohtia. Sen jälkeen jäsensin kvantifointia koskevat aineistokatkemat episteemisen hallinnan kehikkoa mukaillen kolmeen osaan: vaikuttamiseen kvantifoidun tiedon avulla ensinnäkin käsityksiin taloudesta ja talouspolitiikasta, toiseksi käsityksiin ihmisistä talouden ja talouspolitiikana osana sekä kolmanneksi taloutta ja talouspolitiikkaa koskeviin arvoihin. Kehikko ei ole tarkkarajainen, vaan olen sen avulla pyrkinyt ensisijaisesti tunnistamaan tietokäsitysten kautta toimivia vaikuttamisen tapoja, joissa kvantifointi on keskeinen elementti. Tämän jälkeen tiivistin kehikon kunkin osan alle kertyneistä haastattelulainauksista temaattisia kokonaisuuksia, kuten ”julkiseen keskusteluun vaikuttaminen”, ja nostin näistä kokonaisuuksista illustroivia esimerkkejä analyysiin. Laadulliselle analyysille ominaiseen tapaan, jossa fokuksessa ei ole näkökulmien yleisyys vaan pikemmin moniulotteisuus, olen sisällyttänyt analyysiin myös ainutkertaisia mainintoja aineistostani. Luen haastatteluaineistoa rinnakkain kvantifoinnista käydyn tiedonsosiologisen keskustelun sekä feministisen tietoa ja asiantuntijuutta politiikassa käsittelevän keskustelun kanssa tunnistaakseni niitä tapoja, joilla vaikuttaminen kietoutuu kvantifointiin sosiaalisena ja myös sukupuolittuneena käytäntönä nykymuotoisen politiikan kontekstissa. Lisäksi tarkastelen analyysin kaikissa vaiheissa, millaisia seurauksia kvantifoinnin käytäntöihin tukeutumisesta on feministiselle talousvaikuttamiselle. Episteeminen hallinta on yleisluontoinen analyttinen väline, mutta yhdistämällä sen feministiseen teoriakeskusteluun pyrin tuomaan esiin kvantifointiin feministisen talousvaikuttamisen käytäntönä liittyviä erityispiirteitä.

Kvantifointi paljastaa ja piilottaa epätasa-arvoa mittaamisen logiikan mukaisesti

Ensimmäinen episteemisen hallinnan ulottuvuus kohdistuu vaikuttamiseen käsityksiin taloudesta ja talouspolitiikasta. Haastateltujen feminististen talousvaikuttajien keskeinen tavoite on paljastaa talouspolitiikan sukupuolivaikutuksia ja sitä kautta laajempia sukupuolittuneita talouden ja yhteiskunnan valtarakenteita. Verotuksen ja sosiaalietuuksien sekä julkisten palvelujen muutokset vaikuttavat eri nais- ja miesryhmiin eri tavoin johtuen heidän erilaisista taloudellisista asemoistaan ja sukupuolittuneista taloudellisen toiminnan tavoistaan. Naiset ovat keskimäärin miehiä pienituloisempia ja siksi riippuvaisempia sosiaaliturvasta ja julkisista palveluista, minkä vuoksi näiden leikkaukset kohdistuvat etenkin naisiin (Pearson ja Elson 2015). Julkinen sektori on merkittävä naisten työllistäjä, joten julkisen sektorin työpaikkoihin, kuten sosiaali- ja terveyspalveluihin ja kasvatusalaan kohdistuvat leikkaukset ja tehostamistoimet heikentävät etenkin naisten tuloja ja työskentelyolosuhteita. Lisäksi julkisiin hoivapalveluihin kohdistuvat leikkaukset eivät vähennä hoivan tarvetta vaan siirtävät sitä valtiolta kotitalouksille palkattomaksi työksi, joka on valtaosin naisten tekemää. (Hoppania ym. 2016.) Moni haastatelluista kansainvälisistä talousvaikuttajista pyrkii tuottamaan tietoa näistä vaikutuksista ja samalla haastamaan käsitystä talouspolitiikasta sukupuolten tasa-arvosta irrallisena kysymyksenä. Tässä kvantifoinnilla on tärkeä rooli, jota haastateltu kansainvälinen talousasiantuntija kuvaa seuraavasti:

Yksi tieto, mikä on hyödyllistä, mutta mitä voi tuottaa vain kvantitatiivisen taloustieteellisen mallinnuksen ja ison datan avulla, on sellainen [talouspolitiikan] vaikutusanalyysi, joka osoittaa, että OK, tämä budjetti on muuttanut verotusta tällä tavalla ja menoja tällä tavalla, kuka tulee hyötymään ja kuka häviämään, miten se tulee vaikuttamaan erilaisten ihmisten ja erilaisten kotitalouksien tuloihin ja elintasoon. Tätä me teemme. (Haastattelu 1, FT.)

Kvantifointi tekee näkyväksi talouspolitiikan vaikutuksia ihmisiin ja tuo samalla esiin, ettei talouspolitiikassa ole kyse vain abstrakteista numeroista, julkisen talouden tuloista ja menoista, vaan niillä on konkreettisia vaikutuksia

ihmisryhmiin ja samalla tietysti myös yksittäisiin ihmisiin. Kvantifointi feministisen talousvaikuttamisen käytäntönä ei vain pelkistä ominaisuuksia numeroiksi, laatua määräksi, vaan toimii myös päinvastoin tuomalla kokemuksellisen ja inhimillisen puolen talousarvioesityksen numeroihin tarkastelemalla vaikutuksia eri ihmisryhmiin. Edellä siteerattu haastateltava kuvaakin, että hänen tehtävänänsä feministisenä talousvaikuttajana on ensinnäkin purkaa budjettiin liittyvää ”mystiikkaa” ja tuoda se lähemmäksi ihmisten arkea ja toiseksi validoida ihmisten arkiset kokemukset talouspolitiikan vaikutuksista, esimerkiksi ”hintojen noususta, työolojen huononemisesta ja palvelujen heikkenemisestä”. Toinen kansainvälinen talousasiantuntija puhuu samasta aiheesta ja korostaa: ”Budjetti ja julkinen talous, mikään, mitä hallitus tekee ei ole yhtä tärkeää ja vaikuta yhtä paljon ihmisten jokapäiväiseen elämään” (haastattelu 2, FT). Näin kvantifioinnin avulla paitsi paljastetaan talouspolitiikan (joitakin) sukupuolittuneita vaikutuksia myös tuodaan ihmisten arkiset kokemukset mukaan talouspoliittiseen keskusteluun – kunhan ne on validoitu kvantifoidulla tiedolla.

Talouspolitiikan kvantifoiduissa sukupuolivaikutuksissa on käytännössä yleensä kyse yksittäisten vero- ja etuusmuutosten sukupuolittaisista tulonjakovaikutuksista, mikä on melko kapea sukupuolittuneen taloudellisen eriarvoisuuden indikaattori. Monimutkaisten yhteiskunnallisten ongelmien pelkistäminen yksinkertaisiksi indikaattoreiksi tuottaa tietoa, joka voi olla pinnallista ja harhaanjohtavaa (Merry 2011, 87). Suomessa tulonjakovaikutuksia lasketaan SISU-mikrosimulointimallin avulla, joka on Tilastokeskuksen yhteistyössä Kansaneläkelaitoksen tutkimusosaston kanssa kehittämä henkilöverotuksen ja sosiaaliturvalainsäädännön suunnitteluun, seurantaan ja arviointiin tarkoitettu laskentaväline. Sen avulla tuotetaan kvantifioitua tietoa etenkin talouspolitiikan vero- ja etuusmuutosten tulonjakovaikutuksista, myös sukupuolittain – tosin melko kapeasta näkökulmasta. Aineistojen rajoitteiden vuoksi julkiset palvelut merkittävine tasa-arvovaikutuksineen ovat toistaiseksi jääneet pääosin mallin ulkopuolelle. Malli perustuu rekisteriaineistoihin, joiden ulkopuolelle jäävät esimerkiksi etnisyys ja sukupuolen moninaisuus, mikä heikentää intersektionaalisen eli monien sosiaalisten erojen yhtäaikaisen tarkastelun mahdollisuuksia. (Ylöstalo 2020; Elomäki ja Ylöstalo 2021b.) Kvantifioinnissa todellisuus alkaa näyttää siltä, mikä on mahdollista tavoittaa mittaamalla (Espeland ja Stevens 2008, 432). Sukupuolitietoisessa budjetoinnissa taloudellinen

epätasa-arvo pelkistyy herkästi arvioiksi talouspolitiikkaan sisältyvien vero- ja etuusmuutosten sukupuolittaisista tulonjakovaikutuksista, kun taas kysymys siitä, miksi naiset ja maahanmuuttajat ovat miehiä useammin erilaisten sosiaaliturvan muotojen varassa, jää taustalle.

Sukupuolitietoinen budjetointi sisältää myös muunlaisia analyysejä talouspolitiikasta, esimerkiksi lakiesitysten sukupuolivaikutusten arviointeja ja ministeriöiden asettamia tasa-arvotavoitteita (Elomäki ja Ylöstalo 2021b; ks. myös O'Hagan ja Klatzer 2018). Ne ovat kuitenkin tiedon muotoina toissijaisia, koska ne perustuvat osin subjektiivisiin arvioihin eivätkä näin ollen täytä arvioinneille asetettuja mitattavuuden kriteerejä. Näitä kriteerejä kuvaa haastattelussa budjetin valmisteluun osallistuva viranomainen, joka kertoo olevansa skeptinen sen suhteen, että talouspolitiikan sukupuolivaikutuksia voisi arvioida. Tiedon tuottamiseen tulisi olla ”valtiovarainministeriön tiukka ohjeistus” sekä ”mitattavissa olevat indikaattorit”. Hän jatkaa:

Sen pitäisi olla teknisesti helposti toteutettava, mahdollisimman vähillä lisäresursseilla. Mutta sitten kyllä se menetelmänä vaatisi semmoisen kokonaisvaltaisen pohdinnan ja erittäin kovat laatukriteerit, että syy-seuraussuhde voidaan osoittaa, että sukupuolella on jotain vaikutuksia meidän toimenpiteille ja määrärahan kohdentamiselle niin edelleen. Se vaatisi aika moni-ilmeisen ja perusteellisen tutkimusmenetelmän.

Haastattelija: No, olisiko sukupuolinäkökulmaa mahdollista ottaa mukaan [budjetti]prosesseihin?

Haastateltava: Toki voisi ottaa siltä osin, kuin indikaattorit ja mitattavissa olevat asiat on selkeitä, että se kausaaliyhteys saadaan, syy-seuraussuhteet voidaan luotettavasti osoittaa. – – Ja sitten ne asiat olisivat sellaisia, että niihin on löydettävä indikaattoreita, numeerisia mittareita. (Haastattelu 3, SB.)

Mitattavuuden imperatiiviin vetoamalla voidaan myös pyrkiä vesittämään feministiset talouspoliittiset pyrkimykset, vaikka yllä mainittuihin kriteereihin ei moni muukaan politiikkatoimien vaikutuksia etukäteen arvioiva menetelmä yllä. Esimerkiksi työllisyysvaikutusten arviointeihin sisältyy valtavasti

epävarmuuksia, mutta silti ne saavat paljon huomiota julkisessa keskustelussa (Ylöstalo ym. 2023). Vaatimus hallinnollisesti uskottavasta eli hallinnon omien tai sen hyväksymien menetelmien kanssa yhteensopivasta kvantifoidusta tiedosta vahvistaa politiikan evidenssihierarkioita sekä kaventaa tiedon roolin näytöksi ennalta määritellyn politiikan vaikutuksista sen sijaan, että se olisi esimerkiksi tutkimustietoon perustuvaa kriittistä arviointia politiikasta itsestään (ks. Ylöstalo ja Lamberg 2022). Haastatellut feministiset talousvaikuttajat kuitenkin itse korostavat tiedon transformatiivisuutta ja poliittisuutta, jotka ovat keskeisiä feministiselle tietoteorialle (esim. Haraway 1988). Feministisessä talousvaikuttamisessa tieto talouspolitiikan sukupuolivaikutuksista ei ole lopputulos vaan väline muutokseen. Haastateltu kansainvälinen talousasiantuntija kuvailee: ”Jotta voi budjetoida hyvin, täytyy ymmärtää ihmisiä, rakenteita, jotka johtavat eriarvoisuuksiin – – mutta täytyy myös saada [päättäjät] ymmärtämään päämäärä, että haluamme muutosta” (Haastattelu 2, FT).

Osana pyrkimystä muutokseen feministiset talousvaikuttajat pyrkivät myös haastamaan laajemmin käsitystä taloudesta ja sitä koskevasta tiedosta. Feministisen talousajattelun teoriaperusta rakentuu kritiikille niin kutsuttuja valtavirtaisia talusteorioita³ kohtaan: kritiikin kohteena on yhtäältä talousjärjestelmän sukupuolittuneisuuden sivuuttaminen ja toisaalta talouden hierarkkinen jaottelu tuottavaan ja uusintavaan talouteen, jossa vain tuottava talous nähdään merkittävänä ja arvoa tuottavana (esim. Federici 2021; Fraser 2023; Nelson 2022). Talouspolitiikan on kritisoitu toistavan valtavirtaisen talusteorian kapeaa näkemystä taloudesta, sillä hoiva ja muu naistapainen uusintava työ on talouspolitiikassa palkkatyönä aliarvostettua ja palkattomana työnä näkymätöntä (Bakker 2007). Feministisessä poliittisen talouden tutkimuksessa on tehty uusintavaa työtä näkyväksi talouden kokonaisuudessa laskemalla sen arvoa (esim. Hoskyns ja Rai 2007) tai sen kustannuksia uusintavan työn teki-jälle (Rai ym. 2014). Myös haastatellut feministiset talousvaikuttajat kertovat pyrkimyksistään tehdä uusintavaa työtä näkyväksi talouden muotona kvantifioimalla sitä. Kansainvälinen talousasiantuntija kertoo:

On mahdollista kvantifoida ja antaa rahallinen arvo sille [palkattomalle työlle] ja sanoa, että katsokaa kaikkea tätä palkatonta työtä ,mitä naiset tekevät! Jos meidän pitäisi maksaa siitä, se olisi 30 prosenttia BKT:sta tai jotain. Tämä on hyödyllinen tilasto otsikoihin, jos haluaa osoittaa,

että naiset, jotka eivät osallistu palkkatyöhön, antavat kuitenkin paljon taloudelle, tai että naisten osallistuminen palkkatyöhön on vain osa heidän panoksestaan talouteen. (Haastattelu 1, FT.)

Palkattoman työn arvoa lasketaan siksi, että politiikassa asiat tulevat näkyviksi laskemalla ja se, mitä ei voi laskea, jää näkymättömiin. Siksi laskeminen voi olla itsessään poliittinen teko – se voi olla olemassaolon tunnistamista ja tunnustamista (Rai ym. 2014, 89). Feministiset data-aktivistit ja tutkijat Catherine D’Ignazio ja Lauren F. Klein (2020, 97) kirjoittavat: ”what gets counted counts.” Tällä he tarkoittavat sitä, että politiikassa ja resurssienjaossa näkyväksi tuleminen edellyttää ilmiön muuttamista laskettavaksi ja sitä kautta hallinnoitavaksi. Kansainvälisesti sovitun käytännön mukaan palkatonta kotityötä eli kotitalouksien itselleen tuottamia palveluita ei pääsääntöisesti lasketa mukaan bruttokansantuotteeseen. Suomessa Tilastokeskus kuitenkin laskee kotitaloustuotannon arvoa: se arvioi kotitaloustuotannon bruttoarvonlisäykseksi vuonna 2020 102,1 miljardia euroa, kun bruttokansantuote oli vastaavana aikana 236,2 miljardia euroa (Tilastokeskus 2021). Vaikka laskeminen ei tarkoita, että palkaton kotityö otettaisiin jatkossakaan huomioon poliittisessa päätöksenteossa, se antaa vipuvartta feministisille talousvaikuttajille osoittaa naistapaisten taloudellisen toiminnan olemassaolo ja taloudellinen arvo. Samalla se voi kuitenkin tahattomasti vahvistaa sellaista taloudellistunutta maailmankuvaa, jossa arvokkuus syntyy kansantaloudelle tuotetusta taloudellisesta arvosta. Samoin pyrkimysten legitimointi kvantifoinnin keinoin voi vahvistaa politiikan evidenssihierarkioita ja käsitystä siitä, että mitattavuus tekee asiasta arvokkaan ja relevantin (Espeland ja Stevens 2008).

Feministisessä talousvaikuttamisessa siis tehdään kvantifoinnin avulla näkyväksi talouden ja talouspolitiikan sukupuolittuneita, eriarvoistavia rakenteita ja vaikutuksia. Siinä käännetään kvantifoinnin logiikka: kvantifoinnin sanotaan kääntävän yksilölliset kokemukset yleisiksi kategorioiksi (Espeland ja Sauder 2007), mutta kvantifointia hyödyntävässä feministisessä talousvaikuttamisessa yksilölliset, arkiset ja sukupuolittuneet kokemukset tuodaankin numeroiden maailmaan. Kvantifointi on tapa tuottaa poliittisesti ja hallinnollisesti uskottavaa ja siten ainakin potentiaalisesti vaikuttavaa tietoa: tavoitteena ei ole vain tieto vaan ennen kaikkea muutos.

Samalla kvantifiointiin tukeutuminen luo tiedon ja poliittisen toiminnan katveita suuntaamalla huomiota ja politiikkaa sinne, mikä on mittaamalla todennettavissa.

Kvantifiointi antaa asiantuntijavaltaa numeroiden kieltä puhuville

Toinen episteemisen hallinnan ulottuvuus koskee vaikuttamista käsityksiin toimijoista. Tuon tässä luvussa esiin kaksi toimijajoukkoa feministisessä talousvaikuttamisessa: laskemisen kohteet ja laskemisen tuottajat, kvantifiointin objektit ja subjektit.

Koska ongelmien tekeminen mitattaviksi ja laskettaviksi tekee niistä näkyviä, laskemisen kohteeksi ja sitä kautta tunnustetuksi tuleminen on myös poliittinen kysymys. Kvantifiointi on ”ihmisten keksimistä” (Hacking 1999) luokittelemalla ja pelkistämällä ihmiset yksittäisiin ominaisuuksiin. Feministiset talousvaikuttajat tekevät niin esimerkiksi nimeämällä ihmisryhmiä talouspolitiikan ”hyötyjiksi” tai ”häviäjiksi”. Talouspolitiikan ja talousarvion sukupuolivaikutusten arviointi onkin eri konteksteissa paljastanut, että naiset ovat talouskuripolitiikan häviäjiä (Pearson ja Elson 2015), mikä voi olla tehokas retorinen keino talouspolitiikan feministisessä kritiikissä. Osa haastateltavista Suomen valtionhallinnossa puhui vaikutusarvioinnin kohteeksi ottamisesta poliittisena kamppailuna, mitä tehdään tiedon välityksellä. Haastateltu budjettiviranomainen kuvaa, että on ”selvä trendi, että erityyppisiin asioihin toivotaan tulonjakovaikutukset” ja ne saavat ”paljon mediahuomiota”. Hän kertoo, että ”sukupuolen mukana on ehkä suunnilleen samoihin aikoihin rantautunut tällaiset konseptit kuin lapsiperhe- ja eläkeläisvaikutusarviot” (haastattelu 4, SB). Kun politiikan vaikutuksia johonkin ihmisryhmään arvioidaan, ne tulevat samalla poliittisen ongelmanasettelun piiriin. Toinen viranomainen kuvaa tätä vallankäytöksi:

Sukupuolivaikutusten arviointi on tavallaan semmoinen vaikuttamiskeino, jolla tietyllä tavalla ajattelevat ihmiset pyrkivät vaikuttamaan päätöksentekoon. Mä en tarkoita, että sukupuolivaikutusten arviointi olisi ainoa, – – esimerkiksi yritysvaikutusten arviointi on erittäin iso ja vaikutusvaltainen keino vaikuttaa yhteiskunnalliseen päätöksentekoon.

Yritän sanoa, että se, mitkä asiat nostetaan vaikutusarvioinnin kärkeen, on myös vallankäyttöä. Se on todella vaikuttavaa, mutta samalla tietyllä tavalla piilovaikuttamista, koska siinä piilotetaan oma idealismi tai omat tavoitteet tämmöiseen kaapuun, joka on hyvin objektiivinen. (Haastattelu 5, SB.)

Haastateltava kuvaa vaikutusarvioinnin kohteiden valintaa nollasummapelin kaltaiseksi kilpailuksi:

Meillä on aikamoinen tappelu sen kanssa, että miten me voitaisiin taloudellisten vaikutusten kanssa kilpailla – me vastataan tähän kilpailuun, me otetaan sukupuolivaikutusten arviointi ja buffataan sitä – me aletaan tapella toistemme kanssa.

Mä koen, että ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi, jonka sisälle sukupuolivaikutusten arviointi todennäköisesti kuuluisi, ne tavallaan kärsii jopa siitä, että nostetaan sukupuolivaikutusten arviointi ohi kaiken muun. (Haastattelu 5, SB.)

Talospolitiikan voittajien ja häviäjien nimeäminen on vaikuttamista luokittelun avulla, joka on kvantifioinnille keskeinen käytäntö. Todellisuuden kuvaimisen sijaan talospolitiikan sukupuolivaikutusten arviointi luo todellisuutta nimeämällä naiset talospolitiikan häviäjiksi. Näin se tuo uuden näkökulman – sukupuolten tasa-arvon – talousarvioprosessiin. Vaikka tavoitteena on saada aikaan muutoksia sukupuolittuneissa poliittis-taloudellisissa valtarakenteissa, luokittelu on itsessään vallan käytäntö. Laskemisen ja siihen liittyvät luokittelun käytännöt ovat juurtuneet aineistojen tuottajien sekä laskelmien tekijöiden ja käyttäjien käsityksiin siitä, millaiset asiat ovat tärkeitä, laskemisen arvoisia. Ne edustavat näiden toimijoiden näkökulmia ja viitekehyksiä (Espeland ja Stevens 2008; Merry 2011). Feministisessä talousvaikuttamisessa pyritään tuomaan esiin haavoittuvassa asemassa olevien ihmisryhmien kokemuksia, mutta etenkin Suomessa nämä kokemukset ovat vaikutusarvioinnin käytäntöjen puitteissa pelkistyneet ”naiskokemukseksi”, joka ei ota huomioon naisten keskinäisiä eroja. Kansainvälisesti feministiset talousvaikuttajat ovat nostaneet analyysin kohteeksi myös sukupuolta hienojakoisempia muuttujia,

esimerkiksi tarkastelemalla talouspolitiikan vaikutuksia rodullistettuihin naisiin (ks. Emejulu ja Bassel 2017). Suomessa sen sijaan rekisteriaineistoista ei ole eriteltävissä esimerkiksi etnisyyttä eikä tietenkään seksuaalista suuntautumista. Se tarkoittaa, että nämä ihmisryhmät eivät myöskään voi tulla nimeytyksi talouspolitiikan häviäjiksi.

Tämä liittyy myös toiseen kvantifoinnin toimijoita koskevaan kysymykseen, tiedon subjekteihin. Kvantifioitu tieto edustaa tuottajiensa näkökulmia, mutta kvantifoidun tiedon tuottaminen ja käyttö eivät ole kovinkaan demokraattisia prosesseja. Poliittisesti ja hallinnollisesti uskottavan kvantifoidun tiedon tuottaminen vaatii mittavia resursseja (kuten aineistoja, työvoimaa niiden käsittelyyn ja menetelmiä) sekä tällaisen tiedon tuottamiseen erikoistunutta asiantuntijuutta (Espeland ja Stevens 2008; Porter 1995). Sukupuolitietoinen budjetointi vaatii lisäksi tasa-arvoasiantuntijuutta (Kunz ja Prügl 2019), kykyä edistää tasa-arvoa hallinnon omilla, erikoistuneilla välineillä. Moni haastateltu feministinen talousvaikuttaja korostaa taloustieteen teorioiden ja menetelmien tuntemisen tärkeyttä, joskin he omassa työssään ja tutkimuksessaan pyrkivät myös uudistamaan niitä tuomalla sukupuoli- ja tasa-arvonäkökulmat mukaan taloustieteellisiin analyyseihin. Taloustieteellinen asiantuntijuus kietoutui numeroiden tuottamiseen ja käyttöön. Haastateltu kansainvälinen talousasiantuntija kertoo:

Se [taloustieteellinen asiantuntijuus] on tärkeää. On kiinnostavaa, millaisen vaikutuksen muutamalla numerolla voi tehdä. Sillä ei luultavasti ole merkitystä, paljonko taloustieteellistä asiantuntemusta noiden numeroiden luominen vaatii, kyse on vain noista numeroista. Mutta täytyy olla kykyä puhua niiden avulla, siihen täytyy kehittää taitoja. (Haastattelu 6, FT.)

Myös moni muu haastateltava kertoo siitä, miten tärkeäksi taidoksi feministisessä vaikuttamisessa on osoittautunut se, ettei ”pelkää numeroita”, kuten kansainvälinen feministinen talousasiantuntija kuvaa (haastattelu 7, FT). Haastateltavat kertovat käyttävänsä numeroita strategisesti tehdäkseen vaikutuksen poliittisiin päättäjiin ja suureen yleisöön. Samalla kun numeroiden kielellä puhuminen voi auttaa saamaan poliittisen kysymyksen, kuten talouspolitiikan sukupuolittuneet vaikutukset, esille, se kuitenkin vahvistaa

taloustieteen menetelmin tuotetun kvantifoidun tiedon legitimiteettiä ja hegemoniaa politiikassa. Tällä puolestaan voi olla se seuraus, että feministiset toimijat, jotka eivät hallitse tätä kieltä, saattavat jäädä sivuun feministisistä talouskampailuista. Tällaisia ovat esimerkiksi feministiset kansalaisjärjestöt ja ruohonjuuritason toimijat (ks. Ylöstalo 2020). Myöskään humanistisista ja yhteiskuntatieteellisistä taustoista tulevat sukupuolen ja tasa-arvon tutkijat eivät useinkaan ole mukavuusalueellaan taloustieteen menetelmistä keskusteltaessa.

Etenkin suomalaiset feministiset talousvaikuttajat, jotka eivät olleet taloustieteilijöitä, puhuivat taloutta ja talouspolitiikkaa koskevaan keskusteluun osallistumisen vaikeudesta. Suomessa taloutta, taloustiedettä ja talouspolitiikkaa koskeva keskustelu on portinvartioitua ja sen ajatellaan vaativan ”taloustieteen perusoppikirjojen” tuntemista (Eskelinen ja Jonker-Hoffrén 2017). Suomalainen kansalaisjärjestötoimija kuvaa tilannetta seuraavasti:

Heti tuntee, että no enhän mä nyt tätä osaa, kun mä olen vain yhteiskuntatieteilijä ja feministi – – [talouskeskustelu] on silleen portinvartioitua, että lyödään heti jo sellaiset kriteerit, että mitä pitää osata ennen kuin voi osallistua (haastattelu 8, FT).

Kyse ei ole vain rohkeudesta osallistua, vaan kvantifoidun tiedon keskeisyys talouspoliittisessa puheessa rajaa keskustelun siitä numeroihin, jolloin niillä, jotka numeroita eivät tuota tai käytä, ei ole tähän keskusteluun annettavaa. Tasa-arvoviranomaisen sanoin:

[Tasa-arvo]tiedon, tasa-arvointressin ja siellä mikrosimuloinnin syövereissä pyörivän tiedon yhteen saattaminen, kukaan ei ole ehkä nähnyt, että siihen olisi jotain tarvetta ja miten se tehtäisiin. Meilähän ei ole – – mitään mahdollisuuksia arvioita jonkun hallituksen esityksen taloudellisia [vaikutuksia], että mitä se vaikuttaa budjettiin. Meillä ei ole välineitä. (Haastattelu 9, SB.)

Sukupuolitietoisien budjetoinnin keskeinen menetelmä, talousarvioon sisältyvien vero- ja etuusmuutosten tulonjakovaikutusten arviointi sukupuolitain, edellyttää niin erikoistunutta asiantuntijuutta, että sitä on Suomessa

melko harvalla. Asiantuntijoiden kenttä, suomalaisen budjettiviranomaisen sanoin ”mikrosimulointiskene” on Suomessa jo itsessään pieni. Haastateltava jatkaa:

Meillä löytyy paljon ekonomisteja, mutta heti jos pitäisi yhdistää ekonomisti ja rekisteriaineistojen käyttöanalyysi, niin ollaan jo kapealla pohjalla. Uskoisin, että sukupuolentutkijoitakin Suomessa on, mutta jos pitäisi etsiä rekisteriaineistojen käyttöön päteviä sukupuolentutkija, sitten ehkä voi olla aika hankala löytää sopiva. (Haastattelu 4, SB.)

Myös poliitikot ovat riippuvaisia asiantuntijoiden laskelmista, mikä lisää taloustieteilijöiden asiantuntijavaltaa politiikassa. Haastateltu oppositiopuolueen poliitikko kuvaa, että ilman tarkkoja laskelmia talouspolitiikan tulonjakovaikutuksista ”me voidaan aina sanoa, että hallitus – – kasvattaa tuloeroja tai jotain muuta, mutta useimmiten se johtaa vaan jalan polkemiseen tuolla istuntosalissa eikä mihinkään muuhun” (haastattelu 10, SB). Haastatellun puolue oli teettänyt laskelmat eduskunnan tietopalvelussa, minkä ansiosta puolue onnistui haastateltavan mukaan kaatamaan hallituksen esityksen, joka olisi laskelmien mukaan kasvattanut tuloeroja. Esimerkki kuvaa sekä tiedon merkitystä että evidenssihierarkioita politiikassa: niillä, joilla on pääsy kvantifioituun tietoon, on myös poliittista valtaa.

Kun kvantifioitu tieto saa ensisijaisen aseman politiikan evidenssihierarkioissa, mutta vain harvalla on mahdollisuus tuottaa tietoa tai edes osallistua aidosti siitä käytyyn keskusteluun, se johtaa paitsi tarkasti rajatun asiantuntijavallan kasvuun, myös talouspoliittisen keskustelun kapeutumiseen. Kun useimmilla feministisillä ja tasa-arvopoliittisilla toimijoilla ei ole välineitä osallistua keskusteluun talouspolitiikan sukupuolivaikutuksista, jää pois järjestöjen tuoma kokemustieto, sukupuolentutkijoiden tuoma tieto sukupuolittuneista talouden ja yhteiskunnan valtasuhteista sekä tasa-arvoviranomaisten tuoma tieto tasa-arvopolitiikasta (ks. Ylöstalo 2020; Elomäki ym. 2020). Esimerkiksi Isossa-Britanniassa feministiset taloustieteilijät ovat saaneet tuotua feministisiä näkökulmia talouspoliittiseen keskusteluun taloustieteen avulla ja onnistuneet samalla uudistamaan taloustiedettä sisältä käsin, ainakin jossain määrin (esim. Pearson ja Elson 2015). Sen sijaan Suomessa, jossa feministinen tieto ja taloustiede ovat kulkeneet pääsääntöisesti eriytyneitä reittejä, talouspolitiikan

sukupuolivaikutuksia arvioivat käytännössä sellaiset toimijat, joilla voi olla ohut ymmärrys tasa-arvopolitiikasta tai niistä laajemmista sukupuolittuneista taloudellisista valtasuhteista, joiden osaksi talouspolitiikan sukupuolivaikutukset asettuvat.

Kukaan haastatelluista ei haastanut kvantifoidun tiedon asemaa poliittisissa kamppailuissa, vaan kyse on ikään kuin varustelukilpailusta, jossa jokainen yrittää päästä parhaansa mukaan käsiksi tietoon. Feministiset talousvaikuttajat vaikuttavat käsityksiin toimijoista yhtäältä nimeämällä kvantifointiin kuuluvien luokittelun käytäntöjen avulla ihmisryhmiä, joiden aseman parantamisen he toivoivat tulevan politiikan kohteeksi. Toisaalta he pyrkivät hankkimaan asiantuntijastatusta taloustieteellisen tiedon ja menetelmien avulla ja sitä kautta saamaan feministisiä näkökulmia esiin talouspolitiikassa. Molemmissa tapauksissa vaikuttaminen vahvistaa joidenkin ääniä mutta samalla vaimentaa joidenkin toisten ääntä politiikassa.

Kvantifointi tuo tunteet ja arvot talouspolitiikkaan

Kolmas episteemisen hallinnan ulottuvuus on vaikuttaminen taloutta ja talouspolitiikkaa koskeviin arvoihin eli siihen, mitä pidetään politiikassa hyvänä ja toivottavana. Vaikka episteeminen hallinta on tietoon perustuvaa hallintaa, se hyödyntää myös tunteita (Alasuutari ja Qadir 2019). Haastateltavien toiminnassa vaikuttaminen tunteisiin ja siihen, mitä pidetään hyvänä ja arvokkaana, on tärkeä osa feminististä talousvaikuttamista. Feministinen taloustiede ja poliittisen talouden tutkimus ovatkin tuoneet arvot mukaan paitsi talouspoliittiseen myös taloustietoa koskevaan keskusteluun (Nelson 2022). Esimerkiksi palkattoman työn ottaminen mukaan (tai vastaavasti ulossulkeminen) taloutta koskevista analyyseistä kertoo sille annetusta arvosta taloudellisen toiminnan muotona (Bakker 2007; Federici 2021).

Haastatellut feministiset talousvaikuttajat pyrkivät politisoimaan talouspolitiikkaa sukupuolinäkökulmasta paitsi tuomalla esiin sen sukupuoli- ja tasa-arvovaikutuksia myös tuomalla keskustelun arvoista, kuten tasa-arvosta, talouspolitiikan agendalle. Sekä kansainväliset että suomalaiset talousvaikuttajat pyrkivät vaikuttamaan jossain määrin poliittikkoihin suoraan mutta etenkin julkisen mielipiteen kautta. Siksi haastateltavat puhuvat paljon viestinnän ja

median roolista vaikuttamisesta. Viestinnässä kvantifioitu tieto on tehokasta. Kansainvälinen talousasiantuntija kertoo kvantifioitun tiedon tuottamisesta talouspolitiikan hyötyjistä ja häviäjistä ja jatkaa:

Tällainen analyysi on hyödyllistä. Tuloksista voidaan tietysti väitellä, ja jos hallitus ei pidä tuloksista, se voi haastaa ne. Mutta toimittajat pitävät siitä, jos voimme tuottaa muutamia huomiota herättäviä numeroita, mitkä he voivat laittaa otsikkoihinsa. – – On myös hyödyllistä, jos on tarinoita ja lausumia ihmisiltä, joihin epäsuotuisat vaikutukset kohdistuvat. Olemme keränneet myös tällaista tietoa. Poliitikot ja media pitävät sellaisesta, hyvästä numerosta ja hyvästä tarinasta. Niillä voi vaikuttaa. (Haastattelu 1, FT.)

Numeroiden yhdistämisen kokemuksiin ja sitä kautta tunteisiin voi ajatella heijastavan feministiselle tietoteorialle keskeistä ajatusta mielen ja ruumiin hierarkkisen erottelun purkamisesta sekä tiedon ja tietämisen ruumiillisuuden korostamista (esim. Harding 1991). Samalla hyvän numeron yhdistäminen hyvään tarinaan on keskeinen feministisen talousvaikuttamisen käytäntö, jonka merkitys korostuu etenkin perinteisessä ja sosiaalisessa mediassa, jotka nostettiin monissa haastatteluissa esiin keskeisinä feministisen talousvaikuttamisen areenoina. Feministinen tieto kuitenkin sopeutetaan ja mukautetaan ainakin jossain määrin poliittisen päätöksenteon logiikan lisäksi median ja viestinnän logiikkaan. Kuten politiikassa, myös mediassa objektiiviselta ja neutraalilta näyttävä tieto on vaikuttavinta (ks. Raeijmaekers ja Maesele 2017). Haastateltu kansainvälinen talousasiantuntija kuvaa tiedon viestinnällisyyttä:

Jos haluat saada tarinan läpi [mediassa], on aina hyvä olla tuoretta, uutta aineistoa ja tuloksia, erityisesti muutama tarkkaan valittu numero. He [toimittajat] tekevät jopa etusivun juttuja sellaisesta. – – Ei kyse ole ällistyttävästä tutkimuksesta tai jostain uudesta. Kyse on siitä, että tuo yhteen hyvän tarinan ja hyvän kehysten. (Haastattelu 11, FT.)

Hyvällä numerolla ja tarinalla feministiset talousvaikuttajat pyrkivät tuomaan suuren yleisön tietoisuuteen arvot ja ideologian talouspolitiikan taustalla:

leikkaukset kohdistuvat joihinkin ihmisryhmiin enemmän kuin toisiin ja on poliittinen valinta, keneen ne kohdistetaan. Myös Suomessa arvot hallituksen talouspolitiikan taustalla nousivat julkisen keskustelun kohteeksi, kun tutkijat kritisoivat julkisesti Sipilän hallituksen talouspolitiikkaa sukupuolten tasa-arvon heikentämisestä (Elomäki ym. 2019). Silloin heillä ei ollut vielä käytössä laskelmia hallituksen talouspolitiikan sukupuolivaikutuksista, joten tutkijat vetosivat muualla maailmassa tehtyihin laskelmiin talouskuripolitiikan sukupuolittuneista vaikutuksista. Mediassa tutkijoiden ”hyvä numero” täydentyi ”hyvällä tarinalla”, kun naisenemmistöisten julkisen sektorin alojen työntekijät, kätilöt eturintamassa, kertoivat, miten suunnitellut leikkaukset vaikuttaisivat heidän henkilökohtaisten talouteensa. Kätilöt antoivat kasvot numeroille, jolloin pääministerikin heltyi, hallitus perui osan leikkauksista ja Yle (2015) otsikoi: ”Sipilä: Kätilöt käänsivät pääni”.

Haastateltujen feminististen talousvaikuttajien oma suhtautuminen vaikuttamiseen valtavirtataloustieteen menetelmin tuotetun tiedon avulla on ristiriitainen: he ymmärtävät sen rajoitteet tiedon muotona mutta tukeutuvat siihen, koska se on talouspoliittisissa kamppailuissa vaikuttavaa, antaa selkänjojaa poliittisille väitteille ja tuo kokemuksellisille ja tunteita herättäville tarinoille uskottavuutta. Haastateltu kansainvälinen feministinen talousasiantuntija tuo esiin numeroiden tuottamisen tärkeyden niiden uskottavuuden vuoksi, vaikka kokeekin turhauttavaksi sen, että uskottavuus syntyy vain numeroiden avulla. Hän sanoo:

Viesti on vaikeampi saada viesti läpi ilman numeroa. Joten aina kun meillä on hyvää aineistoa talouskuripolitiikan tai julkisen talouden leikkausten vaikutuksista erilaisiin kotitalouksiin ja voimme näyttää simulaatiotyökalun avulla keneen ne vaikuttavat eniten, – – sillä on paljon enemmän vaikutusta kuin jos sen vain kertoisi. – – Se on joskus turhauttavaa, että vaikka argumentti on periaatteessa sama, numeroilla se on vaikuttavampi. (Haastattelu 12, FT.)

Feministisessä talousvaikuttamisessa siis numeroihin nojataan ennen kaikkea strategisesti: ei siksi, että ne koettaisiin ylivertaiseksi tiedon muodoksi vaan siksi, että numeroiden avulla voidaan todistaa hyväksyttävällä tavalla ihmisten kokemusten todellisuus ja se, mitä tiedetään teoreettisen tai laadullisen

tutkimuksen perusteella talouden ja yhteiskunnan valtasuhteista. Haastateltu suomalainen feministipoliitikko kuvaa tätä feministisen tiedon kaksoisstrategiana:

Feminismillä ja feministisellä tiedolla on aina ollut kaksoisstrategia tai kaksoisagenda. Yhtäältä sieltä marginaalista käsin kysymysten nostaminen esiin, mutta toisaalta myös sinne valtavirtaan puskeminen. Silloin se edellyttää tietysti operointia valtavirran keskustelujen ja käsitteiden kautta. (Haastattelu 13, FT.)

Haastatelluille feministisille talousvaikuttajille taloustieteen menetelmin tuotetut laskelmat ovat ”valtavirran” tietoa, jota voi strategisesti käyttää, vaikka omat tietoteoreettiset lähtökohdat ovat toisenlaiset. Siinä missä valtavirran tieto tietoon perustuvan päätöksenteon kontekstissa korostaa objektiivisen ja varman tiedon merkitystä sekä tiedon roolia näyttönä ennalta määritellyn politiikan vaikutuksista, feministinen tietokäsitys ymmärtää tiedon luonteeltaan osittaiseksi, paikantuneeksi ja transformatiiviseksi ja siten väistämättä poliittiseksi (esim. Haraway 1988; Harding 2001). Tiedon strategisen käytön nimissä haastateltavat eivät tuo esiin kvantifoidun tiedon epävarmuuksia ja katvealueita eivätkä myöskään poliittisuutta ja arvoja paitsi tiedon käytössä myös tiedon tuottamisen lähtökohtana. Kvantifoidun tiedon käytölle onkin tyypillistä, että tiedon tuottamisen prosessit, kuten aineistojen kerääminen, koodaaminen, puhdistaminen, tuottaminen numeroiksi ja tulkitseminen, ovat näkymättömissä ja numerot näyttäytyvät itseriittoisina (Espeland ja Stevens 2008, 416; ks. myös D’Ignazio ja Klein 2020). Samalla yksi feministisen tutkimuksen ja myös feministisen poliittisen talouden tutkimuksen tärkeimmistä lähtökohdista, tiedon ja sen tuottamisen sukupuolittuneiden valtasuhteiden kriittinen analyysi sekä pyrkimys ymmärtää maailmaa monenlaisten tietämisen tapojen välityksellä, jää feministisen talousvaikuttamisen ulkokehälle.

Feministinen talousvaikuttaminen pyrkii tuomaan tunteet, kokemukset ja arvot, etenkin tasa-arvon, talouspoliittisen keskustelun agendalle. Kun kvantifioitua tietoa käytetään strategisesti ja pyritään uskottavuuteen vaikenemalla sen omista tietoteoreettisista lähtökohdista, arvokeskustelu ei ulotu tiedonmuodostukseen itseensä.

Kvantifoinnilla kohti yhteiskunnallista muutosta?

Tässä artikkelissa olen tutkinut kvantifointia feministisen talousvaikuttamisen käytäntönä ja kysynyt, miten kvantifointia käytetään vaikuttamisen keinona ja millaisia seurauksia kvantifoinnin käytäntöihin tukeutumisesta on feministiselle talousvaikuttamiselle. Olen tuonut esiin, että feministisessä talousvaikuttamisessa kvantifoidun tiedon tuottaminen ja käyttö on jännitteinen prosessi. Kvantifointi tekee näkyväksi sukupuolittunutta taloudellista epätasa-arvoa ja talouspolitiikan sukupuolittuneita vaikutuksia mutta jättää näkymättömiin ne, jotka eivät taivu mitattavuuden logiikkaan. Se lisää joidenkin ihmisryhmien näkyvyyttä tiedon kohteina ja tuottajina mutta vahvistaa ulossulkevaa asiantuntijavaltaa. Se tuo tunteet, arvot ja arkiset kokemukset mukaan talouspoliittiseen keskusteluun mutta herättää vähemmässä määrin keskustelua arvoista tiedon taustalla sekä tiedon roolista poliittisessa päätöksenteossa.

Empiirinen tutkimukseni kvantifoinnista feministisen talousvaikuttamisen käytäntönä haastaa myös joitakin kvantifoinnin sosiologian teoreettisia oletuksia herättäen kysymyksen siitä, kuinka yleisiä tai kontekstisidonnaisia kvantifointiin liittyvät tiedon ja vallan väliset suhteet ovat. Kvantifoinnin sosiologiassa on tuotu esiin, miten kvantifointi yksinkertaistaa ilmiöitä pelkistämällä ominaisuuksia numeroiksi, laatua määräksi (esim. Espeland ja Sauder 2007). Omassa analyysissäni olen kuitenkin osoittanut, että kvantifointi feministisen talousvaikuttamisen käytäntönä toimii myös päinvastoin, tuomalla arkisen, kokemuksellisen ja ruumiillisen mukaan numeroihin. Kvantifoidun tiedon avulla feministiset talousvaikuttajat tekevät myös tilaa eriarvoisuuden kokemuksille ja tunteille talouspolitiikkaa koskevassa julkisessa keskustelussa. Havainnot osoittavat, että kvantifointia vallan käytäntönä on tarpeellista tarkastella lisäksi empiirisesti kiinnittäen erityistä huomiota paitsi siihen, mitä kvantifointi tekee, myös siihen, mitä kvantifoinnilla eri konteksteissa tehdään.

Tutkimukseni taustalla on ollut kaiken aikaa kysymys myös siitä, missä määrin kvantifointiin nojautuvalla feministisellä talousvaikuttamisella on mahdollista vaikuttaa sukupuolittuneisiin poliittis-taloudellisiin järjestyksiin, siis saada aikaan muutosta. Feministiset talousvaikuttajat kertoivat haastatteluisaan sekä onnistumisistaan että epäonnistumisistaan sukupuolinäkökulman tuomisesta talouspoliittiseen keskusteluun, mutta haastatteluissa on

lopulta hyvin vähän kertomuksia niistä konkreettisista muutoksista, joihin keskustelu tai vaikuttaminen olisi johtanut. Vaikka syyt muutoksen vaikeuteen ovat moninaisia, olen analyysissäni tuonut esiin monia tapoja, miten kvantifointi päättyy usein vahvistamaan niitä sukupuolittuneita hierarkioita, joita se pyrkii purkamaan. Tämä johdattaa kysymään: tulisiko feministisen talousvaikuttamisen käytäntönä kurottaa enemmän kohti tiedon ja politiikan suhteita sekä pyrkiä purkamaan kvantifoinnin hegemonista asemaa politiikan evidenssihierarkioissa? Sukupuolittuneet tieto-valta-suhteet ovat feministisen tietoteorian ydinkysymyksiä, ja myös feministisen poliittisen talouden tutkimuksen merkittävä saavutus on ollut taloutta koskevan tiedonmuodostuksen politisoiminen (esim. Nelson 2022). Feministisen talousvaikuttamisen tieto on kriittistä, paikantuneisuutensa tunnistavaa, muutokseen sitoutunutta ja rakenteellista sukupuolistunutta ja globaalia eriarvoisuutta vastaan taistelevaa. Tämän tulisi näkyä myös sen tavassa käyttää tietoa feminististen tavoitteidensa ajamiseen. Tieto voi olla muutoksen väline vain silloin, kun myös tiedon ja tietämisen omat käytännöt asetetaan kriittisen katseen alaisiksi.

Viitteet

- 1) Haastattelut ovat tehneet Heini Kinnunen, Emma Lamberg ja Hanna Ylöstalo.
- 2) Haastattelut ovat tehneet Anna Elomäki, Elviira Eilittä, Hanna Kemppainen ja Hanna Ylöstalo.
- 3) Valtavirtaisella talousteorialla tarkoitetaan tässä yhteydessä uusklassista taloustiedettä. Vaikka se on metodologisesti ja epistemologisesti muita yhteiskuntatieteitä yhtenäisempi ja samalla suljetumpi tieteenala (esim. Eskelinen ja Jonker-Hoffrén 2017), sen sisällä tehdään kuitenkin monenlaista tutkimusta. Kuvaan sen feminististä kritiikkiä yleisluontoisesti, mutta on syytä muistaa, että niin uusklassisesta taloustieteestä kuin sen feministisestä kritiikistäkin löytyy vaihtelua ja sävyjä.

Kiitokset

Kiitän tähän tutkimukseen liittyvien hankkeiden tutkimusryhmiä: Tasa-arvoa talousarvioon -hankkeen isoa tutkimusryhmää sekä etenkin Anna Elomäkeä, joka johti hanketta kanssani, FEMTIE-hankkeen tutkimusryhmän Heini Kinnusta, Emma Lambergia ja Inna Perheentupaa sekä Numeroiden voima -hankkeen tutkimusryhmän Henri Koskista, Taru Lepistöä ja Mikko Poutasta. Erityisesti kiitän kaikkia haastateltavia heidän ajastaan ja ajatuksistaan.

Rahoitus

Tämän tutkimuksen ovat rahoittaneet Helsingin Sanomain Säätiö (hanke: Numeroiden voima: Tiedon kvantifointi hallinnan muotona politiikassa ja politiikan uutisoinnissa, 2022–2023) sekä Koneen Säätiö (hanke: Tasa-arvoa taloustietoon, feminismiä finanssipolitiikkaan, 2021–2024). Molempia hankkeita johtaa Hanna Ylöstalo.

Siteeratut haastateltavat

Tasa-arvoa taloustietoon, feminismiä finanssipolitiikkaan (FEMTIE) -projekti (feministinen talous, FT):

Haastattelut 1, 2, 6, 7, 11, 12: kansainvälinen talousasiantuntija

Haastattelu 8: suomalainen kansalaisjärjestötoimija

Haastattelu 13: suomalainen poliitikko

Tasa-arvoa talousarvioon -projekti (sukupuolitietoinen budjetointi, SB):

Haastattelut 3, 4, 5: budjettiviranomainen

Haastattelu 9: tasa-arvoviranomainen

Haastattelu 10: poliitikko

Lähteet

- Alasuutari, Pertti ja Qadir, Ali. 2019. *Epistemic governance: social change in the modern world*. Lontoo: Palgrave MacMillan.
- Bakker, Isabella. 2007. Social reproduction and the constitution of a gendered political economy. *New Political Economy*, 12:4, 541–556.
<https://doi.org/10.1080/13563460701661561>
- Beer, David. 2016. *Metric power*. Lontoo: Palgrave MacMillan.
- Brown, Wendy. 2015. *Undoing the demos: neoliberalism's stealth revolution*. New York: Zone Books.
- Brunila, Kristiina. 2009. *Parasta ennen: tasa-arvotyön projektitapaistuminen*. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Bustelo, Maria, Ferguson, Lucy ja Forest, Maxime (toim.). 2016. *The politics of feminist knowledge transfer: gender training and gender expertise*. Basingstoke: Palgrave MacMillan.
- D'Ignazio, Catherine ja Klein, Lauren F. 2020. *Data feminism*. Cambridge, MA: The MIT Press.
- Elomäki, Anna, Kantola, Johanna, Koivunen, Anu ja Ylöstalo, Hanna. 2019. Affective virtuosity: Challenges for governance feminism in the context of the economic crisis. *Gender, Work and Organization*, 26:6, 822–839.
<https://doi.org/10.1111/gwao.12313>
- Elomäki, Anna, Kantola, Johanna, Koivunen, Anu ja Ylöstalo, Hanna. 2020. Samettikolmiosta uuteen politisoitumiseen: muuttuva feministinen toimijuus. Teoksessa Johanna Kantola, Paula Koskinen Sandberg ja Hanna Ylöstalo (toim.), *Tasa-arvopolitiikan suunnanmuutoksia: talouskriisistä tasa-arvon kriiseihin*. Helsinki: Gaudeamus, 129–149.
- Elomäki, Anna, Koskinen Sandberg, Paula, Räsänen, Tapio, Simanainen, Miska ja Jurva, Raisa. 2022. Koronakriisiin vastaava päätöksenteko ja tasa-arvopolitiikka. Teoksessa Merita Mesiäislehto, Anna Elomäki, Minna Kivipelto, Johanna Närvi, Tapio Räsänen, Hanna Sutela ja Elina Kärkkäinen (toim.), *Koronakriisin vaikutukset sukupuolten tasa-arvoon Suomessa*. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisuja 46/2022. Helsinki: Valtioneuvoston kanslia, 144–167.

- Elomäki, Anna ja Ylöstalo, Hanna. 2021a. From promoting equality to managing gender equality policy. *International Feminist Journal of Politics*, 23:5, 741–762. <https://doi.org/10.1080/14616742.2021.1880289>
- Elomäki, Anna ja Ylöstalo, Hanna. 2021b. Gender budgeting in the crossroad of gender policy and public financial management: The Finnish case. *Public Money & Management*, 41:7, 516–526. <https://doi.org/10.1080/09540962.2021.1927528>
- Elomäki, Anna ja Ylöstalo, Hanna, yhteistyössä Jurva, Raisa ja Lamberg, Emma. 2023. *Hallituksen tasa-arvo-ohjelmien vaikuttavuus ja toimivuus*. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2023:41. Helsinki: Valtioneuvoston kanslia. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-248-0>
- Emejulu, Akwugo ja Bassel, Leah. 2017. Whose crisis counts? Minority women, austerity and activism in France and Britain. Teoksessa Johanna Kantola ja Emanuela Lombardo (toim.), *Gender and the economic crisis in Europe*. Basingstoke: Palgrave MacMillan, 185–208.
- Eräsaari, Leena. 2011. Sosiaalipalvelut käännöksen jälkeen. Teoksessa Elina Palola ja Vappu Karjalainen (toim.), *Sosiaalipolitiikka – Hukassa vai uuden jäljillä?* Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 181–203.
- Eskelinen, Teppo ja Jonker-Hoffrén, Paul. 2017. Taloustiede episteemisenä yhteisönä ja kamppailu asiantuntijuudesta. *Poliittinen talous*, 5:1, 91–120. <https://doi.org/10.51810/pt.96125>
- Esmark, Anders. 2020. *The new technocracy*. Bristol: Bristol University Press.
- Espeländ, Wendy Nelson ja Sauder, Michael M. 2007. Rankings and reactivity: How public measures recreate social worlds. *American Journal of Sociology*, 113:1, 1–40. <https://doi.org/10.1086/517897>
- Espeländ, Wendy Nelson ja Stevens, Mitchell L. 2008. A Sociology of quantification. *European Journal of Sociology*, 49:3, 401–436. <https://doi.org/10.1017/S0003975609000150>
- Federici, Silvia. 2021. *Patriarchy of the wage: notes on Marx, gender, and feminism*. Oakland: PM Press.
- Fraser, Nancy. 2023. *Cannibal capitalism*. Lontoo: Verso.
- Hacking, Ian. 1999. *The social construction of what?* Cambridge: Harvard University Press.

- Haraway, Donna. 1988. Situated knowledges: The science question in feminism and the privilege of partial perspective. *Feminist Studies*, 14:3, 575–599. <https://doi.org/10.2307/3178066>
- Harding, Sandra. 1991. *Whose science? Whose knowledge? Thinking from women's lives*. Milton Keynes: Open University Press.
- Hoard, Season. 2015. *Gender expertise in public policy: towards a theory of policy success*. New York: Springer.
- Hoppania, Hanna-Kaisa, Karsio, Olli, Näre, Lena, Olakivi, Antero, Sointu, Liina, Vaitinen, Tiina ja Zechner, Minna. 2016. *Hoivan arvoiset: vaiva yhteiskunnan ytimessä*. Helsinki: Gaudeamus.
- Hoskyns, Catherine ja Rai, Shirin M. 2007. Recasting the global political economy: counting women's unpaid work. *New Political Economy*, 12:3, 297–317. <https://doi.org/10.1080/13563460701485268>
- Julkunen, Raija. 2010. *Sukupuolen järjestykset ja tasa-arvon paradoksit*. Tampere: Vastapaino.
- Kunz, Rahel ja Prügl, Elisabeth. 2019. Introduction: Gender experts and gender expertise. *European Journal of Politics and Gender*, 2:1, 3–21. <https://doi.org/10.1332/251510819X15471289106077>
- Kuusela, Hanna ja Ylönen, Matti. 2013. *Konsulttidemokratia: miten valtiosta tehdään tyhmä ja tehoton*. Helsinki: Gaudeamus.
- Lamberg, Emma, Kinnunen, Heini ja Ylöstalo, Hanna. 2023. Kuinka hiljaisuus rikotaan: feministisen taloustoimijuuden pragmaattinen kumouksellisuus. *Tiede & edistys*, 48:1, 11–27. <https://doi.org/10.51809/te.125687>
- Mau, Steffen. 2019. *The metric society: on the quantification of the social*. Cambridge: Polity Press.
- Mennicken, Andrea ja Espeland, Wendy Nelson. 2019. What's new with numbers? Sociological approaches to the study of quantification. *Annual Review of Sociology*, 45, 223–245. <https://doi.org/10.1146/annurev-soc-073117-041343>
- Merry, Sally Engle. 2011. Measuring the world: indicators, human rights, and global governance. *Current Anthropology*, 52:3, 83–95. <https://doi.org/10.1086/657241>
- Merry, Sally Engle. 2016. *The seductions of quantification: measuring human rights, gender violence, and sex trafficking*. Chicago: The University of Chicago Press.

- Nelson, Julie A. 2022. Economics for (and by) humans. *Review of Social Economy*, 80:3, 269–282. <https://doi.org/10.1080/00346764.2020.1792966>
- O'Hagan, Angela ja Klatzer, Elisabeth. (toim.) 2018. *Gender budgeting in Europe: developments and challenges*. Cham: Palgrave MacMillan.
- Palonen, Emilia ja Saresma, Tuija. 2017. Perussuomalaiset ja populistinen retoriikka. Teoksessa Emilia Palonen ja Tuija Saresma (toim.), *Jätkät ja jyttyt: perussuomalaiset ja populismin retoriikka*. Tampere: Vastapaino, 13–43.
- Pearson, Ruth ja Elson, Diane. 2015. Transcending the impact of the financial crisis in the United Kingdom: towards Plan F – a feminist economic strategy. *Feminist Review*, 109:1, 8–30. <https://doi.org/10.1057/fr.2014.42>
- Piattoeva, Nelli ja Boden, Rebecca. 2020. Escaping numbers? The ambiguities of the governance of education through data. *International Studies in Sociology of Education*, 29:1–2, 1–18. <https://doi.org/10.1080/09620214.2020.1725590>
- Porter, Theodore. 1995. *Trust in numbers: the pursuit of objectivity in science and public life*. Princeton: Princeton University Press.
- Prügl, Elisabeth. 2011. Diversity management and gender mainstreaming as technologies of government. *Politics & Gender*, 7:1, 71–89. <https://doi.org/10.1017/S1743923X10000565>
- Prügl, Elisabeth. 2015. Neoliberalising feminism. *New Political Economy*, 20:4, 614–631. <https://doi.org/10.1080/13563467.2014.951614>
- Raeijmaekers, Daniëlle ja Maesele, Pieter. 2017. In objectivity we trust? Pluralism, consensus, and ideology in journalism studies. *Journalism*, 18:6, 647–663. <https://doi.org/10.1177/1464884915614244>
- Rai, Shirin M., Hoskyns, Catherine ja Thomas, Dania. 2014. Depletion: the cost of social reproduction. *International Feminist Journal of Politics*, 16:1, 86–105. <https://doi.org/10.1080/14616742.2013.789641>
- Rose, Nikolas. 1991. Governing by numbers: Figuring out democracy. *Accounting Organizations and Society*, 16:7, 673–692. [https://doi.org/10.1016/0361-3682\(91\)90019-B](https://doi.org/10.1016/0361-3682(91)90019-B)
- Rönblom, Malin, Hudson, Christine ja Teghtsoonian, Katherine (toim.). 2017. *Gender, governance and feminist analysis: missing in action?* Lontoo: Routledge.
- Tilastokeskus. 2021. Kotitaloustuotannon arvo. Helsinki: Tilastokeskus. http://www.stat.fi/til/kotsa/2020/kotsa_2020_2021-11-11_tie_001_fi.html [Luettu 3.5.2023]

- Triantafyllou, Peter. 2017. *Neoliberal power and public sector reforms*. Manchester: Manchester University Press.
- Tuomi, Jouni ja Sarajärvi, Anneli. 2018. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Uudistettu laitos. Helsinki: Tammi.
- Valtiovarainministeriö. 2022. Uudistuva ja kestävä Suomi: Valtiovarainministeriön virkamiespuheenvuoro 2022. Helsinki: Valtiovarainministeriö. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-205-5>
- Yle. 2015. Sipilä: Kätilöt käänsivät pääni. *Yle*, 28.9.2015. <https://yle.fi/a/3-8338636> [Luettu 3.5.2023]
- Yliaska, Ville. 2014. *Tehokkuuden toiveuni: uuden julkisjohtamisen historia Suomessa 1970-luvulta 1990-luvulle*. Helsinki: Into.
- Ylönen, Matti, Jaakkola, Jussi, Saari, Leevi ja Hiilamo, Heikki. 2020. Näyttöperusteisuus ja yritysten verotus: ekonomismin nousu suomalaisen yhteisöveropolitiikan tiedontuotannossa. *Poliittinen talous*, 8:1, 27–69. <https://doi.org/10.51810/pt.96159>
- Ylöstalo, Hanna. 2020. Depoliticisation and repoliticisation of feminist knowledge in a Nordic knowledge regime: The case of gender budgeting in Finland. *NORA – Nordic Journal of Feminist and Gender Research*, 28:2, 126–139. <https://doi.org/10.1080/08038740.2020.1727008>
- Ylöstalo, Hanna. 2022. Feminism at the crossroads of neoliberalism and neoconservatism: Restructuring women’s labor in the context of family leave reform in Finland. *Social Politics: International Studies in Gender, State & Society*, 29:4, 1336–1359. <https://doi.org/10.1093/sp/jxac008>
- Ylöstalo, Hanna, Koskinen, Henri, Poutanen, Mikko ja Lepistö, Taru. 2023. *Numeroiden voima politiikan journalismissa*. Turku: Turun yliopisto. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-29-9352-9>
- Ylöstalo, Hanna ja Lamberg, Emma. 2022. Taistelusta teknokratiaan: tasa-arvopolitiikan professionaalistuminen Suomessa. *Sukupuolentutkimus-Genusforskning*, 35:2–3, 3–15.

Refereed journal article

A good number and a good story: Quantification as a practice of feminist economic influencing

Hanna Ylöstalo, yhteiskuntatieteiden tohtori, dosentti, sosiologian yliopistonlehtori, yhteiskuntatieteellinen tiedekunta, Turun yliopisto

Abstract

The article investigates quantification, the production and communication of numbers, in feminist economic interventions. Quantification has become central practice in contemporary societies, describing and producing social life and policy-making. The article focuses on feminist economic interventions that aim to bring feminist perspectives into public discussions about the economy and economic policies. It approaches quantification as a form of epistemic governance, a way of influencing politics and public opinion by shaping perceptions of the economy and economic policy, actors, and norms and ideals. The article shows tensions within quantification in feminist economic interventions: quantification makes gendered economic inequalities visible, but mainly if they can be measured; it makes some feminists' perspectives visible in economic policies but increases the power of experts; it brings affects, values and experiences into economic policies, but leaves out the politics and values of knowledge-production in evidence-based policy.

Keywords: epistemic governance, quantification, gender budgeting, gender equality policy, knowledge

<https://doi.org/10.51810/pt.129450>